

Роль інновацій у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва

Перегида Юлія Андріївна

кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1434-2509>

Прийнято: 10. 06. 24 | Опубліковано: 29. 06. 24

Анотація: У сучасному світі, коли глобальна конкурентоспроможність країн та підприємств тваринництва та рослинництва стає все більш важливою, роль інновацій у покращенні їхньої конкурентоспроможності на глобальному ринку набуває особливого значення. Метою дослідження було проаналізувати роль інновацій у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва і рослинництва. Результати дослідження підтвердили, що використання інновацій є важливим кроком у покращенні конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва. Реалізація інновацій може бути здійснена через централізований, децентралізований, гібридний процеси, співробітництво з зовнішніми партнерами та внутрішні інноваційні програми. Кожен з цих способів має свої переваги та обмеження, і вибір способу реалізації інновацій залежить від конкретних потреб та можливостей країн та підприємств тваринництва та рослинництва. Ефективна реалізація інновацій може допомогти країнам та підприємствам

тваринництва та рослинництва покращити свою конкурентоспроможність на глобальному ринку. Результати можуть бути використані для розробки ефективної стратегії інноваційного розвитку агропромислового сектору, покращення конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва на глобальному ринку, а також для створення умов для стійкого економічного розвитку, підвищення ефективності виробництва, покращення соціальних умов та збереження екологічного балансу.

Ключові слова: ринок зерна; регулювання; угоди; міжнародне нормативно-правове поле; зерно, конкурентоспроможність, тваринництво, рослинництво, агропромисловий потенціал.

The role of innovations in the global competitiveness of countries and enterprises of animal breeding and crop breeding

Pereguda Yuliia

candidate of geographical sciences, Associate Professor of Department of Global Economic, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine); ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1434-2509>

Abstract: *In today's world, when the global competitiveness of countries and enterprises of livestock and crop production is becoming more and more important, the role of innovation in improving their competitiveness on the global market is of particular importance. The purpose of the study was to analyze the role of innovations in the global competitiveness of countries and enterprises of livestock and crop production. The results of the study confirmed that the use of innovations is an important step in improving the competitiveness of countries and enterprises of livestock and plant breeding. Implementation of innovations can be carried out through centralized, decentralized, hybrid processes, cooperation with external partners and internal innovation programs. Each of these methods has its*

advantages and limitations, and the choice of the method of implementation of innovations depends on the specific needs and capabilities of countries and enterprises of livestock and crop production. Effective implementation of innovations can help countries and enterprises of livestock and crop production to improve their competitiveness in the global market. The results can be used to develop an effective strategy for the innovative development of the agro-industrial sector, improve the competitiveness of countries and enterprises of livestock and plant breeding in the global market, as well as to create conditions for sustainable economic development, increase production efficiency, improve social conditions and preserve the ecological balance..

Keywords: *grain market; regulation; agreements; international legal field; grain, competitiveness, animal husbandry, plant husbandry, agro-industrial potential.*

Постановка проблеми. Сучасний світ характеризується швидкими змінами та постійним розвитком технологій, що суттєво впливає на всі галузі економіки, зокрема на сільське господарство. Інновації відіграють ключову роль у підвищенні конкурентоспроможності країн та підприємств, забезпечуючи їм можливість залишатися на передових позиціях на глобальному ринку.

Актуальність інновацій у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва є надзвичайно високою. Сучасні технології та інноваційні рішення дозволяють підприємствам підвищити свою ефективність, покращити якість продукції та зменшити витрати.

Україна повинна використовувати активне впровадження інновацій, сутність яких полягає в тому, що уряд має взаємодіяти з науковими установами, вищими закладами освіти, підприємствами й організаціями з метою швидшого втілення технологічних інновацій. Крім того, державна підтримка інноваційних фірм сприятиме виходу національної продукції на світовий ринок.

Локальне інноваційне середовище включає формування і розвиток наукових парків, технопарків, технополісів, територіальних науково-технічних центрів, для яких характерна концентрація на певній території наукового, освітнього, виробничого, фінансового потенціалів, і які об'єднані спільним процесом технологічного розвитку. Світове співробітництво визначене в її орієнтації на активну участь України у міжнародному науково-технічному співробітництві і широкому обміні науковими результатами та новими технологіями.

Інновації в сільському господарстві також полягають у модернізації техніки, новітніх технологіях, організації, екології, економіці, а також у соціальній сфері, мета яких – одержання економічного ефекту, спрямованого на задоволення певних суспільних потреб людського буття. Інноваційний процес в агропромисловому виробництві базується на новій науковій ідеї нововведення, що в ході інноваційного процесу розробляється більш детально, проходить технічну апробацію та впроваджується у виробництво [1].

Головним критерієм успіху інноваційного процесу є суспільна необхідність, значущість його результатів. Адже поточний стан інноваційної сфери впливає на якість продукції, її новизну та конкурентоспроможність. Україна вже створила стабільну групу компаній із безперервним інноваційним характером, але темпи зростання інноваційної активності залишаються недостатніми. Економічний розвиток має супроводжуватися постійним підвищенням конкурентоспроможності продукції [2].

Таким чином, у сфері тваринництва та рослинництва інновації мають особливе значення, оскільки вони дозволяють підвищити ефективність виробництва, покращити якість продукції та зменшити витрати. Використання нових технологій та методів виробництва дозволяє підприємствам цього сектору підвищити свою конкурентоспроможність та збільшити частку на ринку. У даному контексті важливо дослідити роль інновацій у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва.

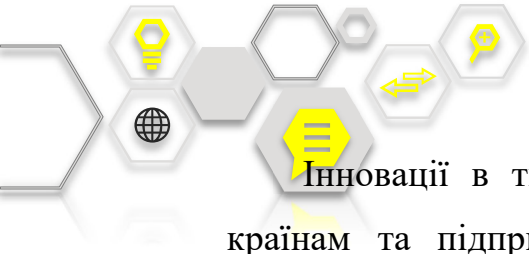

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень про роль інновацій у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва свідчать, що інновації є ключовим фактором економічного зростання та конкурентоспроможності. Дослідження вчених підтверджують, що інновації призводять до збільшення продуктивності, покращення якості продукції та зменшення витрат на виробництво, що в свою чергу посилює конкурентоспроможність країн та підприємств. Зокрема, інновації в таких областях, як точне сільське господарство, біотехнології та логістика, можуть суттєво покращити конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції та зменшити витрати на виробництво [3].

Дослідження провідних вчених, демонструють, що інновації відіграють ключову роль у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва. Вони дозволяють країнам та підприємствам створювати нові ринки, збільшувати свою частку на ринку, покращувати якість продукції та знижувати витрати [4].

У тваринництві інновації можуть бути застосовані для покращення генетики тварин, розробки нових кормів та добавок, створення нових технологій для моніторингу та керування стадом, що дозволяє покращити ефективність виробництва. Крім того, інновації можуть бути застосовані для розробки нових методів боротьби з хворобами тварин, що дозволяє зменшити втрати та покращити якість продукції [5].

У рослинництві інновації можуть бути застосовані для розробки нових сортів рослин, які мають кращу продуктивність, стійкість до хвороб та шкідників, а також покращену якість. Інновації можуть бути також застосовані для створення нових технологій для іригації, що дозволяє економити воду та покращити ефективність виробництва. Крім того, інновації можуть бути застосовані для розробки нових методів боротьби з хворобами та шкідниками рослин, що дозволяє зменшити втрати та покращити якість продукції [6].

Інновації в тваринництві та рослинництві можуть також допомогти країнам та підприємствам адаптуватися до змін клімату, що дозволяє покращити стійкість виробництва до несприятливих погодних умов. Крім того, інновації можуть допомогти країнам та підприємствам тваринництва та рослинництва збільшити свою конкурентоспроможність на глобальному ринку, що дозволяє збільшити експорт та покращити економічне становище країн [7].

Разом з тим, вчені вважають, що національні інноваційні системи, які включають інститути, політики та інфраструктуру, що підтримують інновації, відіграють ключову роль у сприянні інноваціям та конкурентоспроможності. Крім того, урядова підтримка інновацій може бути реалізована через створення національних інноваційних систем, надання фінансової підтримки інноваційним проектам, створення інфраструктури для інновацій [8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, незважаючи на значну кількість наукових досліджень, існує ще ряд наукових прогалин у сфері інновацій у сільському господарстві, які потребують подальшого дослідження. Зокрема, однією з головних наукових прогалин є відсутність систематичних досліджень щодо впливу інновацій на конкурентоспроможність країн та підприємств тваринництва та рослинництва. Більшість досліджень зосереджені на окремих аспектах інновацій, таких як розробка нових технологій або покращення генетики тварин, але не розглядають комплексний вплив інновацій на конкурентоспроможність.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати роль інновацій у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва. Також важливим є виявлення ключових факторів, що впливають на конкурентоспроможність країн та підприємств, та визначення ролі інновацій у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інновації відіграють ключову роль у підвищенні глобальної конкурентоспроможності як країн, так і підприємств. Завдяки впровадженню нових технологій та рішень, підприємства можуть створювати нові ринки, збільшувати свою частку на існуючих ринках, покращувати якість продукції та знижувати виробничі витрати (Табл.1).

Таблиця 1

Фактори конкурентоспроможності та роль інновацій

Фактори конкурентоспроможності	Роль інновацій	Приклади інновацій	Результати
Глобальна конкурентоспроможність країн та підприємств	Ключовий фактор	Створення нових ринків, збільшення частки на ринку, покращення якості продукції, зменшення витрат на виробництво	Покращення конкурентоспроможності країн та підприємств
Конкурентоспроможність підприємств тваринництва	Ключовий фактор	Генетика, біотехнології, ветеринарна медицина	Покращення якості продукції, збільшення продуктивності, зменшення витрат на виробництво
Конкурентоспроможність підприємств рослинництва	Ключовий фактор	Селекція, біотехнології, точне сільське господарство	Покращення якості продукції, збільшення продуктивності, зменшення витрат на виробництво
Урядова підтримка інновацій	Необхідна для покращення конкурентоспроможності	Створення національних інноваційних систем, надання фінансової підтримки інноваційним проектам, створення інфраструктури для інновацій	Покращення конкурентоспроможності країн та підприємств

Джерело: власна розробка автора

З точки зору причин інновацій, радикальні інновації обумовлені необхідністю отримати або зберегти лідерські позиції, досягти конкурентоспроможності або відповісти на зовнішні загрози. З іншого боку, рекомбінантні інновації обумовлені необхідністю диверсифікації, вивчення нових ринків або підвищення ефективності управління. Модифікаційні інновації обумовлені необхідністю задовольнити потреби клієнтів або покращити якість продукції [9].

Джерела інновацій також різняться між трьома типами. Радикальні інновації надходять із внутрішніх лабораторій, спеціальних команд, зовнішнього досвіду та ідей. Рекомбінантні інновації створені на основі внутрішніх ідей, рекомендацій клієнтів і зовнішнього досвіду. Модифікаційні інновації також надходять із внутрішніх лабораторій, спеціальних команд, зовнішнього досвіду та ідей.

Спосіб реалізації інновацій також відрізняється між трьома типами. Радикальні інновації впроваджуються через централізований процес, який часто керується зовнішнім досвідом і внутрішніми можливостями. Рекомбінантні інновації впроваджуються в основному за допомогою внутрішнього досвіду. Модифікаційні інновації впроваджуються через децентралізований процес з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх вимог.

Рівень розвитку інновацій також різниться між трьома типами. Радикальні інновації можуть характеризуватися високим, середнім або низьким рівнем розвитку інновацій. Рекомбінантні інновації можуть характеризуватися локальним, регіональним або національним рівнем розвитку інновацій. Модифікаційні інновації також можуть характеризуватися високим, середнім або низьким рівнем розвитку інновацій (Табл.2).

Таблиця 2

Різновиди інновацій з урахуванням критеріїв

Критерії	Різновиди інновацій		
	Радикальна	Рекомбінаційна	Модифікаційна
Причини інновації	Здобуття або утримання позиції лідера, досягнення конкурентоспроможності	Диверсифікація, пошук нових ринків, підвищення ефективності управління підприємством	Задоволення потреб клієнта
Джерела інновації	Власні лабораторії, спеціальні колективи, зовнішня експертиза, ідеї	Рекомендації клієнтів, внутрішні ідеї	Рекомендації клієнтів
Спосіб впровадження інновації	На підставі зовнішньої та внутрішньої експертизи централізований процес	Головним чином на підставі внутрішньої експертизи	На підставі внутрішніх та зовнішніх вимог, процес значною мірою децентралізований
Рівень інноваційного розвитку	Конкурентоздатність	Високого рівня, середнього або низького рівня	На місцевому, обласному, державному рівні

Джерело: власна розробка автора

У таблиці 3 представлена класифікація агропромислових інновацій демонструє комплексний та взаємозалежний підхід до модернізації та розвитку аграрного сектору. Поєднання різних типів інновацій дозволяє забезпечити стійкий економічний розвиток, підвищити ефективність виробництва, покращити соціальні умови та зберегти екологічний баланс, що в сукупності сприяє зміцненню позицій агропромисловості на національному та міжнародному рівнях.

Таблиця 3

Класифікація агропромислових інновацій

Тип інновацій	Приклади	Очікувані результати
Селекційні	Розробка нових сортів рослин, поліпшення генетичних характеристик тварин	Підвищення врожайності, стійкості до хвороб, поліпшення якості продукції
Технологічні	Впровадження точного землеробства, автоматизація виробничих процесів, біотехнології	Зниження виробничих витрат, підвищення ефективності виробництва

Організаційно-управлінські	Оптимізація логістичних ланцюгів, впровадження цифрових технологій управління, кластеризація	Поліпшення управлінських процесів, підвищення конкурентоспроможності
Економіко-соціальні	Розвиток кооперативних структур, підвищення рівня зайнятості, підтримка місцевих громад	Підвищення рівня життя, економічний розвиток регіонів, соціальна стабільність
Екологічні	Впровадження органічного землеробства, використання ресурсозберігаючих технологій	Зменшення негативного впливу на довкілля, збереження природних ресурсів

Джерело: власна розробка автора

Рисунок 1 ілюструє важливість інновацій у підвищенні глобальної конкурентоспроможності країн та підприємств у галузях тваринництва та рослинництва.

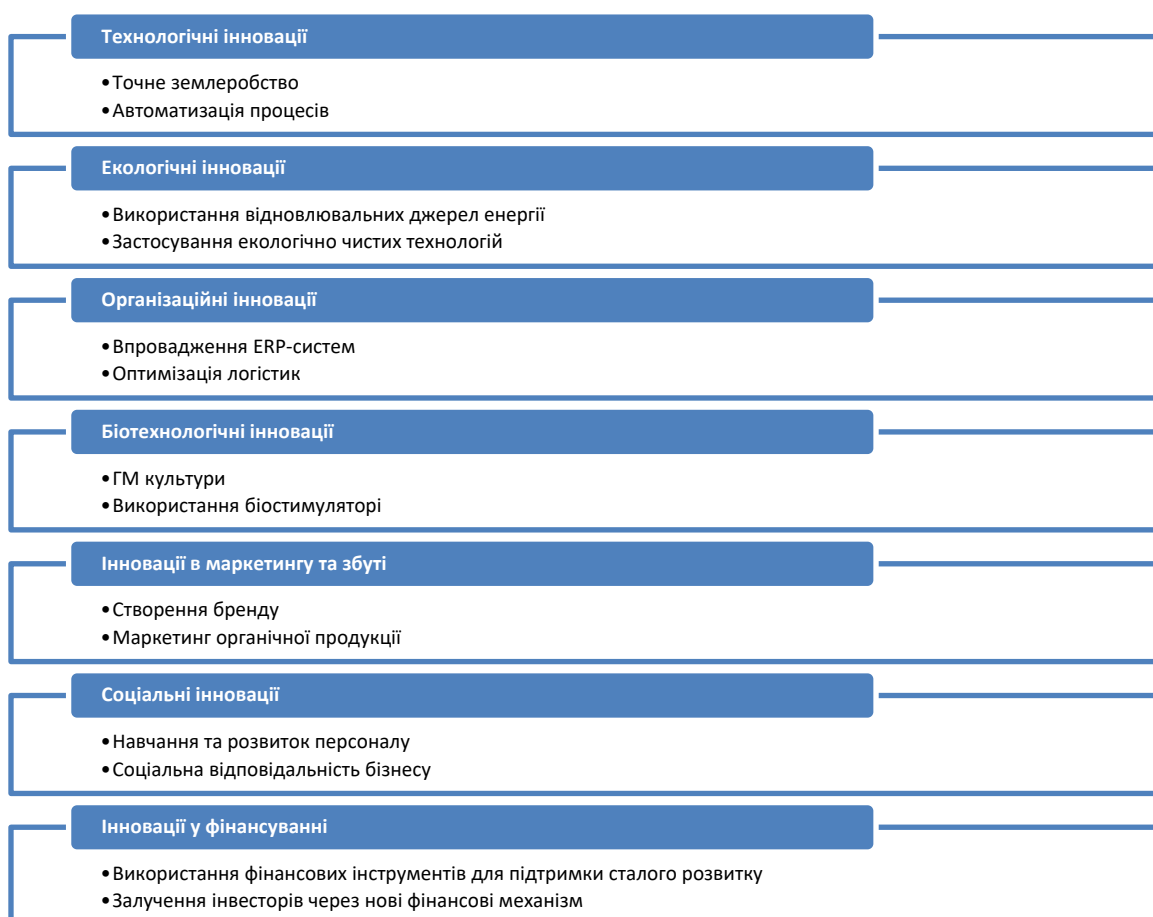
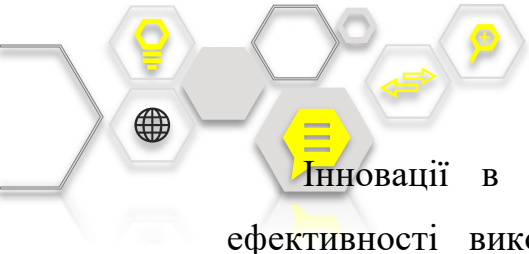

Рис. 1. Інновації у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва

Джерело: власна розробка автора

Інновації в цих секторах сприяють підвищенню продуктивності, ефективності використання ресурсів та якості продукції. Це включає впровадження сучасних технологій, таких як прецизійне землеробство, генетична селекція, автоматизація процесів та використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Покращення конкурентоспроможності також залежить від здатності підприємств адаптуватися до глобальних ринкових тенденцій, вимог споживачів та екологічних стандартів. Інноваційні практики дозволяють знизити витрати, підвищити врожайність та забезпечити стійкий розвиток галузі. Таким чином, інновації є ключовим драйвером економічного зростання та міжнародної конкурентоспроможності в секторах тваринництва та рослинництва.

Порівняння ролі інновацій у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва здійснено на основі України, США та Європейського Союзу. Встановлено, що США є лідерами на глобальному ринку зерна, займаючи 40% ринку, і мають найбільший агропромисловий потенціал, що становить 50%. Україна та Європейський Союз мають ефективне регулювання виробництва, що допомагає їм збільшити конкурентоспроможність на глобальному ринку. Крім того, вони підтримують міжнародні норми та правила, що також сприяє їхньому успіху [10].

Варто зазначити, що інновації відіграють важливу роль у конкурентоспроможності країн та підприємств, допомагаючи їм збільшити або підтримати свою позицію на глобальному ринку. Україна та Європейський Союз вже використовують інновації для збільшення своєї конкурентоспроможності, тоді як США використовують їх для підтримки стабільного виробництва.

Реалізація інновацій є важливим етапом у процесі покращення конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва. Існує кілька способів реалізації інновацій, які можуть бути використані для покращення конкурентоспроможності.

Таблиця 4

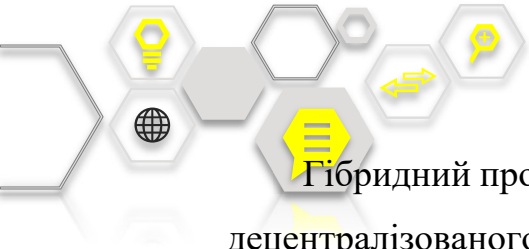
Роль інновацій у глобальній конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва

Країна	Ринок зерна	Регулювання	Угоди	Міжнародне нормативно-правове поле	Агропромисловий потенціал	Роль інновацій у конкурентоспроможності
Україна	25% ринкової частки	Ефективне регулювання виробництва	Укладені угоди з ЄС	Підтримка WTO	30% агропромислового потенціалу	Збільшення конкурентоспроможності через інновації в технологіях виробництва та логістиці
США	40% ринкової частки	Регульований ринок	Укладені угоди з Канадою та Мексикою	Підтримка NAFTA	50% агропромислового потенціалу	Підтримка стабільного виробництва через інновації в генетичній інженерії та точному землеробстві
ЄС	30% ринкової частки	Ефективне регулювання виробництва	Укладені угоди з Україною та США	Підтримка WTO	40% агропромислового потенціалу	Збільшення

Джерело: власна розробка автора

Один з них – централізований процес реалізації інновацій, при якому інновації розробляються та реалізуються центральним органом або командою експертів. Централізований процес дозволяє забезпечити єдиний підхід до реалізації інновацій, координувати зусилля та ресурси, а також забезпечити швидку та ефективну реалізацію інновацій. Однак, централізований процес може бути обмежений у своїй здатності реагувати на локальні потреби та можливості, а також може бути повільним у прийнятті рішень.

Інший спосіб – децентралізований процес реалізації інновацій, при якому інновації розробляються та реалізуються на місцевому рівні, безпосередньо в підприємствах тваринництва та рослинництва. Децентралізований процес дозволяє забезпечити швидку та ефективну реалізацію інновацій, реагувати на локальні потреби та можливості, а також збільшити мотивацію працівників до інноваційної діяльності. Однак, децентралізований процес може бути обмежений у своїй здатності забезпечити єдиний підхід до реалізації інновацій, а також може бути повільним у координації зусиль та ресурсів [11].

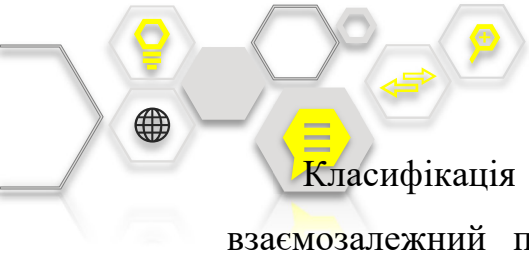
Гібридний процес реалізації інновацій є комбінацією централізованого та децентралізованого підходів. Гібридний процес дозволяє забезпечити єдиний підхід до реалізації інновацій, координувати зусилля та ресурси, а також реагувати на локальні потреби та можливості. Однак, гібридний процес може бути складним у реалізації, а також може бути повільним у прийнятті рішень.

Співробітництво з зовнішніми партнерами також є одним з способів реалізації інновацій. Це може бути співпраця з зовнішніми компаніями, університетами, інститутами та іншими організаціями для розробки та реалізації інновацій. Співробітництво з зовнішніми партнерами дозволяє забезпечити доступ до нових технологій, знань та досвіду, а також збільшити швидкість та ефективність реалізації інновацій. Однак, співробітництво з зовнішніми партнерами може бути складним у реалізації, а також може бути пов'язане з ризиками щодо захисту інтелектуальної власності.

Внутрішні інноваційні програми також можуть бути використані для реалізації інновацій. Це можуть бути програми, які розробляються та реалізуються всередині підприємства тваринництва та рослинництва. Внутрішні інноваційні програми дозволяють забезпечити швидку та ефективну реалізацію інновацій, а також збільшити мотивацію працівників до інноваційної діяльності. Однак, внутрішні інноваційні програми можуть бути обмежені у своїй здатності забезпечити доступ до нових технологій, знань та досвіду.

Вибір способу реалізації інновацій залежить від конкретних потреб та можливостей країн та підприємств тваринництва та рослинництва. Ефективна реалізація інновацій може допомогти країнам та підприємствам тваринництва та рослинництва покращити свою конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Висновки. Інновації відіграють ключову роль у підвищенні глобальної конкурентоспроможності країн та підприємств. Вони дозволяють створити нові ринки, збільшити частку на існуючих ринках, покращити якість продукції та знижувати виробничі витрати.

Класифікація агропромислових інновацій демонструє комплексний та взаємозалежний підхід до модернізації та розвитку аграрного сектору. Поєднання різних типів інновацій дозволяє забезпечити стійкий економічний розвиток, підвищити ефективність виробництва, покращити соціальні умови та зберегти екологічний баланс.

Використання інновацій є важливим кроком у покращенні конкурентоспроможності країн та підприємств тваринництва та рослинництва, і існує кілька способів реалізації інновацій, які можуть бути використані для покращення конкурентоспроможності, включаючи централізований, децентралізований, гібридний процеси, співробітництво з зовнішніми партнерами та внутрішні інноваційні програми.

Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні ефективності різних способів реалізації інновацій у різних країнах та підприємствах тваринництва та рослинництва, а також у визначенні оптимального способу реалізації інновацій для покращення конкурентоспроможності на глобальному ринку.

Список використаних джерел

1. Борисова А.І., Биковська К.М. Формування конкурентної позиції аграрних підприємств при виході на зовнішній ринок. Бізнес-навігатор. 2014. № 2. С. 98-102
2. Гаваза Є.В. Світовий ринок молока і молокопродуктів: тенденції та перспективи для України. Економіка АПК. 2015. № 7. С. 106-113.
3. Ганначенко С.Л. Світовий ринок агропродовольства на сучасному етапі розвитку: перспективи для України. Економіка і прогнозування. 2010. № 1. С. 142-153.
4. Гуржій Н.М., Свєрчкова А.С. Світовий ринок зернових: тенденції та перспективи. Сталий розвиток економіки. 2013. № 4. С. 303-307
5. Захарчук О.В. Світовий ринок овочів та місце України. Агросвіт. 2018. № 3. С. 3-7.

6. Кваша С.М., Голомша Н.Є. Конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому аграрному ринку. Економіка АПК. 2006. № 5. С. 99-104.
7. Ключник А.В., Терешкова М.Ю. Мотиви і способи виходу аграрних підприємств на зовнішній ринок. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2014. Випуск 8 (7). С. 94-97.
8. Кругляк О.В. Інноваційні фактори та конкурентоспроможність галузі молочного скотарства. Економіка АПК. 2018. № 6. С. 76-86.
9. Мазнєв Г.Є. Інноваційна діяльність як фактор підвищення ефективності агровиробництва. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2016. №2. С. 36-47.
10. Месель-Веселяк В.Я. Напрями забезпечення конкурентоспроможності аграрного виробництва. Економіка АПК. 2009. №10. С. 7-14.
11. Пугачов М.І. Розвиток зовнішньої торгівлі агропродовольчими товарами. Економіка АПК. 2019. №3. С. 6-13.
12. Лупенко, Ю. О., Патика, Н. І. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності України на світових ринках сільськогосподарської продукції. 2019. Агросвіт, (11), 16-23.